

ЕВРОПЕЙСКИ КОНСУЛТАНТ

6/8

Либерализация и конкурентоспособност

пазар на труда и заплати

данъци за бизнеса

институциите
в европейския съюз

данъци за граждани

образование

либерализация
и конкурентоспособност

еврофондове

развитие на селските райони,
земеделието и хВП

БТК

*Нашите клиенти усвоиха над 170 000 000 лв
с инвестиционните си проекти по
предприсъединителните
фондове на ЕС*

Cibola^E

*Нови
възможности
за:*

*Земеделието
Индустрията
Регионалното
развитие*

*от Европейските
фондове*

Ние знаем как ...

София 1113, ул. "Райко Алексиев" 46А, тел./факс: 02/ 971 29 22
<http://www.cibolabg.com>; e-mail: info@cibolabg.com

Либерализация и конкурентоспособност

Как ЕС защитава конкуренцията?

Защо Европейската комисия може да забрани сливане?

Как Евросъюзът контролира държавните помощи?

**Авторски
колектив
на „Сибола“**

Отговорите на всички тези, а и много други въпроси за данъците върху бизнеса в ЕС ще намерите на страниците на шестата книжка на вашия „Либерализация и конкурентоспособност“, разработен от „Дневник“ и „Сибола“.

Очаквайте **на 28 февруари**
сегмата книжка –
**„Развитие на селските райони,
земеделието и ХВП“.**

1. КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ

Ключови проблеми пред европейската конкурентоспособност

Конкурентоспособността се определя от растежа на производството. Затова в такава икономика производството нараства трайно и с висок темп.

Много фактори оказват пряко въздействие върху конкурентоспособността - уменията да се стимулират проучванията, нововъведенията и предприемачеството, както и да се насърчават инвестициите и нивото на конкуренция или дори способността да се използват предимствата на разширения вътрешен пазар.

Сегашното състояние на конкуренцията

В момента растежът на европейското производство бавно се увеличава, но все още е далеч от този в другите развити икономики. Знаци за слабост се появяват в няколко ключови области в Европейския съюз, особено в научните изследвания и развитието, нововъведенията, информационните и комуникационните технологии, предприемачеството и развитието на нови знания и умения.

Как да се посрещнат предизвикателствата на конкурентоспособността

Взетите от Европейския съюз мерки се основават на анализ на конкурентоспособността. Този анализ се състои от две части:

- ❖ общ икономически анализ
- ❖ подробен анализ на конкурентоспособността в различни отрасли.

Така се откриват не само ключовите въпроси на конкурентоспособността, но и конкретните проблеми в някои индустриални отрасли. По този начин анализът ще даде възможност на Европейския съюз да реши какви мерки да се вземат. Едновременно с това от решаващо значение е да се съгласува политиката на общността в различните области (индустриална политика, политика в сферата на научните изследвания и развитието, политика по въпросите на конкуренцията, стратегия за вътрешния пазар, фискална политика, политика на заетостта, политика на образованието и обучението, политика по околната среда, транспортна и енергийна политика, регионална политика), за да се постигнат най-добри резултати по отношение на конкурентоспособността както на европейско, така и на национално ниво.

Лисабонската стратегия

През 2000 г. на Европейския съвет в Лисабон Европейският съюз си поставя за цел „до 2010 г. ЕС да стане най-конкурентоспособната, основана на знанието, динамично развиваща се икономика в света, способна на устойчив икономически растеж, с повече и по-добри работни места и по-голяма социална стабилност“. Цел е и до 2010 г. да се постигне пълна заетост.

Лисабонската стратегия призовава за реформи в следните направления:

- ❖ Икономика, базирана на знанието
- ❖ Либерализация на пазарите
- ❖ Подкрепа на предприемачеството
- ❖ Висока заетост и модернизация на социалната инфраструктура
- ❖ Устойчиво развитие, съобразено с екологичните норми.

Стратегията въвежда т.нар. отворен метод за координация, основаващ се на гъвкавия подход за управление чрез съгласуваност на политиките в рамките на ЕС и заздравяване на връзките между икономическата и социалната политика. Осигурява се и прозрачност на съответните политики и обмен на добри практики.

Европейската комисия подготвя всяка година доклад за напредъка в изпълнението на целите на Лисабонската стратегия въз основа на анализа на т.нар. структурни индикатори в шест области:

- ❖ общо икономическо развитие
- ❖ заетост
- ❖ иновации и изследвания
- ❖ икономически реформи
- ❖ социално сближаване
- ❖ околна среда.

Полезно е да знаете

На интернет адрес http://ec.europa.eu/growthandjobs/index_en.htm можете да научите повече за напредъка на отделните държави членки, както и да получите подробна информация за мерките, които предприема ЕС за изпълнение на Лисабонската стратегия в отделни области.

Структурните индикатори са достъпни на интернет страницата на Евростат: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>

Къде сме ние?

Конкурентоспособността на европейските държави се наблюдава и от организации извън ЕС. Всяка година Световният икономически форум изготвя индекс на конкурентоспособността на икономиките в над 120 държави. Пог-

реждането става по икономически параметри и проучване на мненията на местни бизнес лидери. За индекса през 2006 г. са направени 11 000 интервюта. През 2006 г. България отбелязва спад с 11 места и застава на 72-о място в класацията.

Глобален индекс на конкурентоспособността (ГИК) 2005-2006

Държава	ГИК	GCI	GCI	Промяна 2005-2006	
	Позиция 2006	Сойност 2006	Позиция 2005		
Швейцария	1	5.81	4	↗	3
Финландия	2	5.76	2	→	0
Швеция	3	5.74	7	↗	4
Дания	4	5.70	3	↘	-1
Сингапур	5	5.63	5	→	0
САЩ	6	5.61	1	↘	-5
Япония	7	5.60	10	↗	3
Румъния	68	4.02	67	↘	-1
България	72	3.96	61	↘	-11

Източник: The Global Competitiveness Report 2006-2007, World Economic Forum

2. ПОЛИТИКА НА КОНКУРЕНЦИЯТА

2.1. Антиръстово законодателство

Антиръстовото законодателство се основава на две принципни забрани, постановени в договора за ЕС.

Първо, **споразуменията между две или повече фирми**, които ограничават конкуренцията, се забраняват от член 81 от договора за ЕО с някои малки изключения. Тази клауза се отнася до голямо разнообразие от поведения. Най-очевидният пример за незаконно действие в нарушение на член 81 е картелно споразумение между конкуренти (което може да включва фиксиране на цените или разпределяне на пазара).

Защо картелите вредят на потребителите, бизнеса и икономиката като цяло?

Картелите защитават участниците си от конкуренция. Това позволява на участниците да определят по-високи цени и да отстраняват натиска върху тях за подобряване на продуктите, които продават, или да търсят по-ефективни начини, по които да ги произвеждат. Техните клиенти (компании и потребители) в крайна сметка плащат по-високи цени за по-ниско качество и по-малък избор. Това въздейства неблагоприятно не само на потребителите, а и на конкурентността на икономиката като цяло.

Каква законова основа подкрепя действията на комисията да се бори срещу картелите?

Член 81 от договора, създаващ Европейската общност, забранява договореностите и конкретните действия между фирми, които разрушават конкуренцията в рамките на единния пазар. На виновните страни може да бъдат наложени глоби до 10% от световния им оборот.

Второ, **фирмите с господстващо положение на пазара** могат да злоупотребят с това положение (член 82 от договора за ЕС). Това например е случаят с поставянето или договарянето на завишени цени, целящи елиминирането на конкурентите от пазара.

Комисията е упълномощена от договора да прилага тези правила за забрана и се ползва с редица права за разследване в този смисъл. Тя може и да налага глоби за нарушения на правилата за защита на конкуренцията в ЕС. От 1 май 2004 г. всички компетентни национални власти по конкуренцията също са упълномощени да прилагат изцяло клаузите на договора, за да гарантират, че конкуренцията не е нарушена или ограничена. Националните съдилища също могат да прилагат тези забрани, за да защитят индивидуалните права, предоставени на гражданите от договора.

Какво се случва с постъпленията от глобите?

Сумата от глобите се внася в бюджета на общността. По този начин глобите спомагат да се финансира Европейският съюз и да се намали данъчната тежест върху гражданите.

2.2. Сливания

Защо сливанията се разглеждат на европейско ниво?

Въпреки че компаниите, които комбинират дейностите и/или активите си, могат да разширят пазара и да донесат ползи за икономиката, някои такива сделки могат да намалят конкуренцията.

Комбинирането на дейностите на различни компании може да позволи на компаниите например да разработят нови продукти по-ефикасно или да намалят разходите по производството и разпространението. Чрез увеличената си ефективност пазарът става по-конкурентен и потребителите са облагодетелствани от по-високото качество на стоките на по-ниски цени. Все пак някои сливания може да намалят конкуренцията обикновено като създават или засилват господстващо положение на пазара. Това може да навреди на потребителите чрез по-високи цени, намален избор или по-малко иновации.

Увеличената конкуренция в рамките на единния европейски пазар и глобализацията са сред факторите, които карат компаниите да обединят силите си. Подобни реорганизации са приемливи до степен, в която не възпрепятстват конкуренцията, и следователно са способни да увеличат конкурентоспособността на европейската промишленост, като подобряват условията за растеж и повишават жизнения стандарт в ЕС. Сливанията, „преминаващи“ националните граници на която да било държава членка, се разглеждат на европейско ниво. Това позволява на компаниите, търгуващи в различни държави-членки на ЕС, да получат яснота относно сливанията си с една-единствена процедура.

Кои сливания се разглеждат от Европейската комисия?

Ако годишният оборот на комбинираните бизнес дейности надвишава конкретни прагове по отношение на световните и европейските продажби, предполагаемото сливане трябва да бъде оповестено пред Европейската комисия, която трябва да го проучи. При ненадвишаване на тези прагове сливането могат да разгледат националните власти по конкуренцията в държавите-членки на ЕС. Тези правила се прилагат за всички сливания, независимо къде по света са регистрираните офиси, централите, дейностите или производствените съоръжения на сливащите се компании.

Това е така, тъй като дори сливанията между компании със седалища извън Европейския съюз може да повлияят на пазарите в ЕС, ако компаниите извършват бизнес в ЕС. Европейската комисия може да разглежда и сливания, които са отнесени към нея от страна на националните власти по конкуренцията в държавите - членки на ЕС. Това може да се извърши въз основа на искане от сливащите се компании или по искане на националните власти по конкуренцията в държавите - членки на ЕС. При определени обстоятелства Европейската комисия може и да отнесе случая към националните власти по конкуренцията в държава - членка на ЕС.

Кога се забраняват или разрешават сливания?

Всички евентуални сливания, представени пред комисията, се разглеждат, за да се провери дали сериозно ще възпрепятстват ефективната конкуренция в ЕС. Ако не възпрепятстват конкуренцията, те се одобряват безусловно. Ако я възпрепятстват и ако не са предложени обещания за премахване на пречката от страна на сливащите се фирми, те трябва да се забранят, за да предпазят бизнеса и потребителите от по-високи цени или по-ограничен избор на стоки или услуги. Предполагаемите сливания може да се забранят например, ако сливащите се страни са основни конкуренти или ако сливането по някакъв начин намали значително ефективната конку-

ренция на пазара, по-конкретно - като създаде или засили доминиращ играч. Все пак не всички сливания, които значително възпрепятстват конкуренцията, се забраняват.

Кога Европейската комисия одобрява сливания при определени условия?

Дори ако Европейската комисия реши, че предложено сливане може да намали конкуренцията, страните може да обещаят, че ще вземат мерки, и да се постараят да коригират този евентуален ефект. Например те може да обещаят да продадат част от комбинирания бизнес или да лицензират технология за друг играч на пазара. Когато Европейската комисия прецени, че обещанията ще се спазят или ще се възстанови конкуренцията на пазара, като по този начин се защитят интересите на потребителя, тя дава условно разрешение сливането да продължи. В този случай тя наблюдава дали сливащите се компании изпълняват своите обещания и може да се намеси, ако не ги спазват.

2.3. Контрол на държавните помощи

Целта на контрола над държавните помощи, както е записано в договора за създаването на Европейската общност, е държавната намеса да не нарушава конкуренцията и вътрешната търговия между страните - членки на общността. В това отношение държавната помощ се дефинира като **всяка форма на**

преимущество, предоставено от националните власти на избрани предприятия. Следователно отпуснатите на отделни хора субсидии и общите мерки, които важат за всички предприятия, не попадат под действието на член 87 от договора за ЕС и не представляват държавна помощ.

С договора за ЕО по принцип се забранява предоставянето на държавна помощ. Естествено при някои обстоятелства се налага държавата да се намесва, за да може икономиката да работи нормално. Поради тази причина договорът допуска редица политически цели, с които може да се приеме, че е съвместима държавната помощ. В допълнение към фундаменталните правила Европейската комисия е приела поредица от законови актове, които предвиждат редица изключения. Тази законова рамка се преразглежда редовно, за да се подобри ефективността ѝ и да се отговори на призива на Европейския съвет за по-малко, но по-добре фокусирана държавна помощ, целяща да подсили европейската икономика.

Въпреки че новите закони се приемат в тясно сътрудничество със страните членки, прилагането на правилата за изключение от общата забрана за държавните помощи остава изцяло в правомощията на Европейската комисия, която разполага с правомощия за проверка и взимане на решения. В сърцето на тези правомощия лежи процедурата за извествяване, която (освен в някои случаи) за-

дължително се спазва от всички страни членки. Едва след одобрението на комисията може да се пристъпи към изпълнението на мярка, която представлява държавна помощ. Нещо повече, комисията има правото да отмени несъответстващо решение за държавна помощ.

По този начин четирите главни дирекции осъществяват ефективен контрол над държавната помощ в транспорта (помощ за компаниите в автомобилния, железопътния, речния, морския и въздушния транспорт), възгледобива, рибарството (производството, обработката и разпространението на риба, аквакултури и продуктите от тях) и селското стопанство (производството, преработката и разпространението на селскостопански продукти), ГД „Конкуренция“ се занимава с всички останали аспекти.

Полезно е да знаете

Компаниите и потребителите в Европейския съюз са също важни участници в контрола на държавните помощи. Те могат да поставят началото на разследване, като подадат оплакване в комисията. Нещо повече, комисията приканва всички заинтересувани страни да обявят своите коментари чрез Официалния вестник на Европейския съюз, когато има съмнения за съответствието на някоя предлагана мярка за държавна помощ, при което открива официална процедура по разследване.

3. ЕВРОПЕЙСКА ИНДУСТРИАЛНА ПОЛИТИКА

Европейска индустриална политика

Европейската индустриална политика, представена от комисията, цели да създаде по-благоприятна рамка за развитието на европейското производство. Тя допълва вече направените усилия от държавите членки да поддържат здрава и динамична производствена база в секторите, където не могат да действат ефективно сами.

Индустриалната политика на общността комбинира хоризонталния подход, насочен към осигуряване на съгласуваност и сътрудничество между различните стратегически отрасли, със секторния подход, като позволява да се вземат предвид специфичните характеристики на различните отрасли.

Тази индустриална стратегия се основава на преценката на комисията за възможностите и предизвикателствата в 27 отрасли на производствената и строителната промишленост в ЕС.

Инструменти в подкрепа на индустриалната политика

За да се посрещнат общите предизвикателства сред различните отрасли и да се увеличи тяхната конкурентоспособност, са обявени **седем инициативи в междоотрасловата политика**:

- ❖ инициатива за защита на интелектуалната собственост и борба с фалшификатите (от началото на 2006), особено за да се осигури спазване на вече съществуващите хармонизирани права върху интелектуалната собственост
- ❖ група на високо ниво по въпросите на конкуренцията, енергетиката и околната среда (от края на 2005)
- ❖ външни аспекти на конкуренцията и достъпа до пазара (от пролетта на 2006)
- ❖ нова програма за опростяване на законодателството (октомври 2005)
- ❖ подобряване на отрасловите умения (2006)
- ❖ управление на структурните промени в производството (края на 2005)
- ❖ интегриран европейски подход към индустриалните изследвания и нововъведения (2005).

Европейско промишлено производство

Производствената промишленост заема особено важно място в Европейския съюз. Тя осигурява работа на над 34 милиона души и отговаря за около една пета от производството и три четвърти от износа на ЕС. Състои се предимно

от малки и средни предприятия, които представляват 99% от компаниите и осигуряват 58% от заетостта в производството. Тясно свързана с отрасъла на услугите, производствената промишленост създава работни места и допринася за икономическия растеж на Европа. Над 80% от разходите за развойна и внедрителска дейност в частния сектор са за производство, като го превръщат в ключов елемент в икономиката на новите технологии и познания.

Пътят напред

От своето „Комюнике за индустриалната политика в разширена Европа“ през 2002 до днес Европейската комисия полага основата за една европейска индустриална политика. В комюникето си от 2004 г. по ключовите въпроси на европейската конкурентоспособност, озаглавено „Насърчаване на структурните промени - индустриална политика за разширена Европа“, тя предложи анализ на деиндустриализацията.

Като предложи нова индустриална политика, Европейската комисия изпълни обещанието си да помогне за създаването на здрава индустриална основа, обещание, което беше поето като част от новото „партньорство за развитие и заетост“ в Лисабон.

Области на регулиране

Европейският съюз отделя специално внимание на развитието на определени сектори от икономиката на общността. Тези сектори са:

Добив на суровини за производство

- ❖ Земеделие
- ❖ Рибарство
- ❖ Добив на неенергийни ресурси

Преработка на суровини и материали

- ❖ Автомобилна индустрия
- ❖ Фармацевтика
- ❖ Козметични продукти
- ❖ Хранително-вкусова промишленост
- ❖ Текстилна промишленост
- ❖ Химическа промишленост
- ❖ Енергийна промишленост и производство на електрически уреди
- ❖ Стоманодобив
- ❖ Строителство
- ❖ Отбранителна (военна) промишленост

Сектор на услугите

- ❖ Туризъм
- ❖ Електронна търговия
- ❖ Бизнес услуги

Полезно е да знаете

На адрес <http://ec.europa.eu/enterprise> е уебсайтът на Генерална дирекция „Предприятия и индустрия“ на Европейската комисия. Сайтът съдържа информация за развитието на регулациите в отделните области на индустриалната политика на ЕС.

Полезно е да знаете

Порталът „Твоята Европа“ (<http://ec.europa.eu/youreurope>) съдържа полезна бизнес информация за всички основни въпроси, свързани със стартирането на нов бизнес, финансиране, мениджмънт и регулации в държавите членки.

4. РЕГУЛАЦИИ

Европейският съюз насърчава уеднаквяването на регулациите в отделните промишлени сектори и отрасли. Това позволява по-добра вътрешна динамика на търговския обмен, както и защита от въвеждане на ограничителни режими, които възпрепятстват нормалното функциониране на вътрешния пазар на ЕС.

Тук са представени отделните области на общностно регулиране и въведените в тези области правила, които имат най-голямо значение за бизнеса и потребителите в България.

4.1. Козметични продукти

Козметичен продукт е всяка субстанция или препарат, предназначен да бъде поставен в контакт с различни външни части на човешкото тяло или със зъбите и лигавицата на устната кухина с оглед изключителното им или основно почистване, ароматизирането им, промяната на изгледа им и/или корекцията на телесните миризми и/или предпазването им или поддържането им в добро състояние. При нормални условия на употреба подобни продукти, изброени в анекса (илюстративен списък), не трябва да вредят на човешкото здраве.

Не може да се отказва, забранява или ограничава разпространението на подобни продукти. Все пак, ако дадена държава членка забележи, че някой продукт,

който, въпреки че съответства на изискванията на директивата, представлява заплаха за здравето, тя може временно да забрани разпространението му на своята територия или да го обяви за обект на специални условия.

Съставки/състав

В директивата е включен списък на веществата, които не могат да се включат в състава на козметични продукти (Анекс II), и списък на субстанциите, които козметичните продукти не могат да съдържат извън предвидените ограничения и условия (Анекс III).

Директивата съдържа и списъци на позволените оцветители (Анекс IV), консерванти (Анекс VI) и UV филтри (Анекс VII) за козметичните продукти.

Етикети

На кутиите и/или опаковките трябва да са изписани с незаличими, лесно четими и видими знаци:

- ❖ Името или търговската марка и адресът или регистрираният офис на производителя или на лицето, отговарящо за разпространението на козметичния продукт в границите на общността
- ❖ Номиналното съдържание по време на опаковането, по тежест или по обем
- ❖ Датата на минимална годност, обо-

значена с „Най-добро до ...“ за продуктите с минимална трайност по-малко от 30 месеца

- ❖ Периодът след отварянето, за който продуктът може да се използва, без да навреди на потребителя, за продуктите с минимална трайност над 30 месеца. Тази информация се отбелязва със специален символ, представляващ отворена кутийка за крем
- ❖ Специфични условия за безопасно използване
- ❖ Номер на партидата или информация за продукта, позволяваща идентификацията му
- ❖ Как работи продуктът.

Тази информация трябва да е на етикет на националния или официалния език или езици на съответната държава членка.

Нещо повече, етикетът трябва да съдържа списък със съставките в низходящ ред, предхождани от думата съставки. Парфюмите и ароматизиращите продукти трябва просто да са обозначени с думите парфюм или аромати, освен където те са установени като важни причинители на алергични реакции, причинени от контакт при потребители, чувствителни към аромати.

По отношение на списъка със съставките държавите членки може да изискват те да бъдат изписани на етикета с общата номенклатура на съставките.

Уведомяване на компетентните власти

Производителят, неговият агент или лицето, по чиято поръчка е произведен козметичният продукт, или лицето, отговарящо за разпространението на вносните козметични продукти на пазара на общността, трябва при първоначален внос в общността да уведоми компетентните власти на държавата членка за мястото на производство, преди продуктите да бъдат разпространявани.

Тестване върху животни

Директивата забранява тестването върху животни, като налага забрани върху:

- ❖ Тестването на завършени козметични продукти върху животни (забрана за тестване)
- ❖ Разпространяване на завършени козметични продукти и съставки, които са тествани върху животни (забрана за разпространение).

Забраната за тестване над завършени козметични продукти се прилага от 11 септември 2004 г., докато забраната за тестване на съставки или комбинации

от съставки ще се прилага постепенно, като се потвърждават или приемат алтернативни методи. Крайният срок е 11 март 2009 г. (6 години след влизането в сила на директивата).

4.2. Хранително-вкусова промишленост

Свободното движение на безопасна и здравословна храна е ключов принцип за гладкото функциониране на вътрешния пазар. Тъй като разликите между законите за храните в държавите членки може да възпрепятстват свободното движение на хранителни продукти, е необходимо да се определи на европейско ниво обща основа за мерките, управляващи храната за хората и за животните.

С оглед на приемането на всеобхватен интегриран подход „от фермата до масата“ законодателството трябва да покрие всички аспекти от веригата на хранителната промишленост: първоначално производство, обработка, транспорт, дистрибуция до продавача или доставчика на храни за хора и животни. На всеки етап от тази верига юридическата отговорност за осигуряване на безопасност на хранителните продукти пада върху съответния производител. Подобна система трябва да се приложи в подкрепа на прекупвачите.

Европейската агенция по безопасност на храните (EFSA) допринася за настоящата система за научна и техническа

поддръжка. Основната му задача е да осигурява подкрепа и независими научни консултации и да създаде мрежа, допринасяща за близко сътрудничество с подобни органи в държавите членки. Той преценява рисковете, свързани с хранителната верига, и съответно информира широката общественост.

Полезно е да знаете

Информация за работата на Европейската агенция по безопасност на храните можете да получите на интернет адрес: <http://www.efsa.europa.eu/>

Накрая неотдавнашните хранителни кризи показаха, че е необходимо да се подобрят процедурите, свързани с безопасността на храните. Поради тази причина целта на системата за бързо сигнализиране е разширена, за да покрива храненето на животните и да определя мерките, които трябва да се вземат при спешност и за справяне с кризисни ситуации. На мястото на старите комисии в момента се създава и постоянна комисию по въпросите на хранителната верига и здравето на животните.

Общо законодателство за производство на храни

Общото законодателство за храните покрива всички етапи от веригата за

производство на храни. Съответните принципи и процедури трябва да бъдат одобрени възможно най-скоро и най-късно до 1 януари 2007 г.

Общи принципи

Целите, преследвани чрез законодателството за храните, са:

- ❖ Защита на човешкия живот и здраве и защита на интересите на консуматорите при съответното отношение за защита на здравето и доброто състояние на животните, здравето на растенията и околната среда
- ❖ Свободно движение из целия ЕС на храни за хора и животни
- ❖ Съобразяване със съществуващите или предвижданите международни стандарти.

Законите за храните се основават главно върху анализа на риска, произлизащ от наличните научни доказателства. Според предпазния принцип държавите членки и комисията може да предприемат съответните предварителни мерки за управление на риска, когато преценките показват голяма вероятност от вредни ефекти върху здравето и няма научна сигурност.

Има изискване при подготовката, оценката и преразглеждането на законите за храните да се провежда прозрачно

допитване до общественото мнение или директно, или чрез представителни органи. Когато се смята, че гадена храна или хранителен продукт представляват риск, властите трябва да информират широката общественост за естеството на риска за здравето на хората или животните.

Общи задължения в търговията с храни

Храните за хора и животни, внесени с оглед разпространението им на пазара или износа им за трета страна, трябва да отговарят на съответните изисквания на европейското законодателство във хранително-вкусовата промишленост.

Европейският съюз и неговите държави членки трябва да допринасят за развитието на международните технически стандарти за храни за хора и животни, както и за защита на здравето на животните и растенията.

Общи законодателни изисквания към храните

Храната не може да се разпространява на пазара, ако не е безопасна, т.е. не вреди на здравето и/или е негодна за консумация. При определянето дали гадена храна е опасна, се вземат предвид нормалните условия на употреба, информацията, предоставена на консуматора, вероятният незабавен или по-късен ефект върху здравето, натрупаните токсични ефекти и, където е уместно,

конкретната здравословна чувствителност на специфична категория консуматори. Ако храната, която е опасна, е част от партида, група или пратка, цялото количество се смята за опасно.

Ако е опасна дадена храна за животни, тя не трябва да се разпространява на пазара или да се дава на животни, произвеждаща храна. Храната за животни се смята за опасна, ако има вреден ефект върху здравето на хората или животните. За опасно се смята цялото количество от партидата, групата или пратката, ако част от нея не покрива изискванията.

На всеки етап от веригата за производство на храни бизнес операторите трябва да гарантират, че храната за хора и животни отговаря на законовите изисквания и че тези изисквания са спазени. Държавите членки подкрепят закона, като гарантират, че операторите го спазват и налагат подходящи мерки и наказания за нарушенията.

Проследяването на храната за хора и животни, животните, произвеждащи храни, и всички съставки, включени в хранителните продукти, трябва да бъде възможно на всеки етап от производството, обработката и разпространението. За тази цел от прекупвачите се изисква да прилагат подходящи системи и процедури.

Ако даден оператор прецени, че храни-

телен продукт за хора или животни, който е внесен, първично добит, обработен, произведен фабрично или разпространен, е вреден за здравето на хората или животните, трябва да се предприемат стъпки незабавно да се оттегли продуктът от пазара и да се информират съответните компетентни власти. В случаите, когато даден продукт може да е стигнал до консуматорите, операторът трябва да ги информира и да изведе обратно вече доставените продукти.

4.3. Текстилна промишленост

С годишен оборот от 200 милиарда и над 177 000 предприятия, в които работят над 2 милиона души, текстилната и шивашката промишленост играят важна роля в редица региони в Европейския съюз (ЕС). Делът на сектора в общата производствена добавена стойност на европейско ниво възлиза едва на 4%, а делът му в общата производствена заетост е 7%.

Ключови предизвикателства

Предизвикателствата пред текстилния и шивашкия сектор са свързани главно с разширението на ЕС, промените в международната търговия и влиянието на постоянното реструктуриране в промишлеността и процеса на модернизация върху факторите за конкурентността му.

Разширение

През последните няколко години текстилните и шивашките компании в 15-те държави - членки на ЕС, преди разширяването на 1 май 2004 г. (ЕС-15) преместиха своите производствени мощности в страните кандидати и други страни извън ЕС и продължиха да работят с подизпълнители. За тези компании разширяването предлага допълнителни възможности за инвестиране.

За страните кандидати разширението увеличава натиска за реструктуриране и модернизирание на отрасъла, като се има предвид, че пазарите им рискуват да бъдат наводнени от евтини конкурентни продукти от трети страни. Те също са изправени пред преместване на масовото производство в трети стра-

ни и претърпяват допълнителни загуби, като се налага да спазват постиженията на общността в сферата на опазването на околната среда и изискванията за хигиена и безопасност.

Търговски въпроси

Програмата за развитие от Доха на Световната търговска организация предлага възможност да се определят условията за намаляване и хармонизиране на митническите ставки, за да се постигнат равноправни условия за достъп до пазара. Решението тук трябва да е съгласувано с преференциалния достъп до ЕС, на който се радват определени страни, като африканските, карибските и тихоокеанските и евросредиземноморските страни.

4.4. Химически вещества

Системата REACH

Регламентът REACH (ЕС) 1907/2006 на Европейския парламент и Съвета на ЕС и Директива 2006/121/ЕС на Европейския парламент и Съвета на ЕС бяха публикувани на 30.12.2006 г. в Официалния вестник на Европейския съюз. С тях се създава REACH, единна интегрирана система за регистрация, оценка и оторизация на химическите вещества, както и на Европейската агенция по химическите вещества. REACH ще ангажира фирмите, които произвеждат и внасят химически вещества, да изчисляват рисковете от използването на тези вещества и да предприемат нужните стъпки, за да управляват всеки идентифициран риск. Тежестта да се докаже, че безопасността на веществата, предлагани на пазара, е гарантирана, ще смени посоката си и ще бъде прехвърлена от обществените власти към промишлеността.

Регламентът заменя над 40 директиви и регулации, които до момента са в сила.

Обхват

Следните продукти са изключени от обхвата на регулиране:

- ❖ Радиоактивните съставки (тъй като те се покриват от други закони)
- ❖ Субстанциите под митнически над-

зор, които са на временно съхранение, в свободни безмитни зони или свободни безмитни складове с оглед за реекспорт или в транзит

- ❖ Неизолирани химични среди и катализатори.

Регистрация

Регистрацията е ключов елемент на REACH.

Полезно е да знаете

Задължително е да се регистрирате в централна база данни от химически субстанции, които се произвеждат или внасят в количества над един тон годишно. Липсата на регистрация на дадена субстанция означава, че тя не може да се произвежда или внася.

По този начин от промишлеността се изисква да получи съответната информация за компонентите, които произвежда, и да използва тези данни, за да ги управлява безопасно. Регистрацията включва данни относно свойствата и употребите на химикалите и съответните предпазни мерки. Данните, които се изискват, са пропорционални на производствения обем на въпросните субстанции и рисковете, които предизвикват.

Някои групи вещества (изброени в регламента) са освободени от задължението за регистрация, например:

- ❖ някои химични среди и катализатори
- ❖ полимери
- ❖ някои химикали, които се регулират от друг регламент на ЕС.

Специален режим се прилага за регистрацията на субстанции, присъстващи в различни артикули: като се имат предвид милионите артикули, разпространявани на пазара в ЕС, и потенциалът, който някои от тях може да имат за причиняване на вреди върху човешкото здраве и околната среда, някои субстанции, включени в гадени артикули, трябва да се регистрират. Регистрацията е задължителна, когато въпросната субстанция има съмнителни свойства и е предназначена да се отдели от артикула. За субстанции, които се отделят инцидентно, се изисква просто уведомяване, въз основа на което Европейската агенция по химическите вещества може да поиска регистрацията.

Новата Европейска агенция по химическите вещества ще отговаря за управлението на базите данни, като получава регистрационни досиета и разработва инструкции, за да подпомага производителите, вносителите и компетентните власти в реализирането на тези клаузи. Предвижда се около 80% от всички

регистрирани субстанции да не се нуждаят от по-нататъшно обработване.

Обмен на данни

Регламентът определя редица правила относно обмена на данни, за да се намали тестването върху гръбначни животни и да се минимизират разходите в промишлеността. Съответните данни ще се обменят между регистрираните срещу заплащане.

Информация чрез снабдителната верига

Данните за безопасност ще се предават чрез снабдителната верига, така че онези, които използват химикали в собствените си производствени процеси, за да произведат групи продукти, ще могат да го правят безопасно и отговорно, без да застрашават здравето на работниците или потребителите и без рискове за околната среда. Това изисква информацията да се предава в посока нагоре и надолу по снабдителната верига и между всички участници в нея.

Други потребители по веригата

Тези клаузи задължават другите потребители по веригата да вземат предвид безопасността на ползваните от тях субстанции въз основа главно на информацията от техните доставчици и да предприемат съответните мерки за контрол на риска. Те също позволяват на властите да преглеждат употребата

на дадена субстанция в движението ѝ по снабдителната верига и, ако е необходимо, да изискват допълнителна информация и да вземат нужните мерки.

Оценяване

Оценяването прави възможно да се потвърди, че промишлеността изпълнява задълженията си и избягва да използва ненужни изпитания. Осигуряват се два вида оценяване - оценяване на досие и оценяване на субстанция.

Оценяването на досие е задължително за предложенията, включващи експерименти с животни. По същество то е предназначено да минимализира нуждата от експерименти от този вид. REACH изисква данните от опитите да се обменят и насърчава използването на алтернативни източници на информация. Чрез оценяването на досие се потвърждава завършеността на дадена регистрация.

Компетентните власти също могат да оценят дадена субстанция, ако имат основания да подозират риск за здравето на хората или околната среда. Това ще включва проверка на качеството и съответствията. Програмата за оценка на субстанциите ще се базира на ротационните планове, начертани от компетентните власти в държавите членки. Програмата ще взима предвид приоритетните критерии, определени от агенцията.

Двата вида оценяване може да доведат до искане за допълнителна информация. Европейската агенция по химическите вещества ще вземе крайното решение при подобни искания със съгласието на всички държави членки. В случай на несъгласие комисията ще взема решение.

Нововъведение

REACH поощрява проучванията. Предложената нова система ще насърчи проучванията и иновациите, като повиши регистрационния праг от настоящите 10 kg до 1 тон. Освен това изпитателният срок ще се удължи на 10 години в случай на проучване и развитие. Този период ще бъде удължен с допълнителни 5 години за фармацевтични продукти. За другите потребители по веригата новата система ще означава по-прости правила и това ще ги улесни да търсят допълнителни иновационни употреби за субстанциите.

Европейска агенция по химическите вещества

Регламентът допринася за създаването на Европейска агенция по химическите вещества. Тази агенция управлява техническите, научните и административните аспекти на REACH, като гарантира последователност във вземането на решения на ниво общност.

Агенцията също ще управлява регистрационния процес, ще играе ключова роля в

осигуряването на последователност в оценяването, ще определя критериите, които да ръководят държавите членки в избора на субстанции за оценяване, и ще взема решения, изискващи допълнителна информация за субстанции, които се оценяват. Тя също ще изразява мнение и ще издава препоръки при упълномощаване и процедури на рестрикции и ще има задължението да запазва конфиденциалност.

4.5. Строителство

Строителството е един от най-значимите продуктивни отрасли в Европейския съюз и един от основните двигатели на икономическия растеж. Той генерира оборот в ЕС от 1004 милиарда (данни от 2002 г.) и работата, която създава директно и индиректно, го прави водещия промишлен сектор по отношение на заетостта.

Строителството покрива строежите на сгради и изпълнението на проекти като пътища, мостове, жп пътища, силози, язовири и т.н., като отрасълът има редица специфични характеристики относно:

- ❖ Разнообразието на строителни методи
- ❖ Изобилието и разнообразието на правилата за строеж

- ❖ Ролята на държавата (в начертаването и реализирането на регулации и като главен организатор на строителни проекти).

Пречките, които ограничават свободното движение на строителни продукти на вътрешния пазар, са основните трудности в този отрасъл. Всяка държава членка имаше собствени правила и регулации и собствени процедури за мониторинг, което спираше свободното движение на строителни продукти. Различаващите се национални изисквания засягаха:

- ❖ Техническите спецификации за производство на строителни материали, строителни съоръжения и апаратура
- ❖ Проверката на съответствието с изискванията на продуктите и дейностите
- ❖ Влиянието на строителните дейности и материали върху безопасността, здравето и благосъстоянието.

Тази ситуация наложи да се хармонизират европейските стандарти за строителните продукти.

Директива за строителните продукти

Така хармонизирането на техническите спецификации и клаузи започна през

1988 г. с приемането на Директивата за строителните продукти.

В приложението на тази директива са създадени общо 100 хармонизирани стандарта и допълнителни 100 са в процес на одобрение, като целта е да има общо 450 хармонизирани стандарта.

Комисията положи големи усилия да съгласува много често различаващите се интереси на различните строителни сектори, националните органи за одобрение под егидата на Европейската организация за техническо одобрение (EOTA), европейските организации по стандартизация - Европейският комитет по стандартизация (CEN) и Европейският комитет по стандартизация в електротехниката (CENELEC) - и държавите членки.

Въз основа на новия подход, установен в резолюцията на съвета от 7 май 1985 г., Директивата за строителните продукти излага мерките, необходими за премахването на бариерите за свободното движение на продуктите, като посочва съществените изисквания, главно свързани с безопасността и здравето,

които са приложими към строителните дейности като цяло, а не само към строителните продукти. Тя също описва подробно процедурите за получаване на одобрение за съответствие на продукт.

Строителните продукти трябва да отговарят на признати европейски или национални технически спецификации, за да бъдат представени на пазара със знака СЕ. Съответствието със съществените изисквания на директивата не е достатъчно и затова тя е приложима само след като европейските стандарти бъдат определени.

Когато обаче няма хармонизирани стандарти и технически одобрения, предприемачите могат да изискат приложение на принципа на взаимното признание въз основа на член 28 (бивш член 30) и допълнителните членове от договора за създаване на Европейската общност, предмет на рестрикции, описани в член 30 (бивш член 36). На практика обаче вътрешният пазар в този сектор все още не функционира достатъчно добре.

4.6. Туризъм

Туризмът е водещ отрасъл в редица страни - членки на ЕС. Само през 2004 г. чуждестранни туристи са осъществили 860 милиона нощувки в Европейския съюз. Основните действия, които комисията възнамерява да предприеме, за да подкрепи устойчивостта на туризма, включват:

- ❖ Обмен на добри практики на национално и международно ниво, за да се подкрепят малките и средните предприятия и в сферата на „туризъм за всички“
- ❖ Изчисляването на икономическото въздействие от по-добрата достъпност в туристическия сектор
- ❖ Публикуване на ръководство „Как да организираме сферите на обучение в туристическия сектор“
- ❖ Изследването на тенденциите в заетостта в крайбрежните и морските туристически сектори
- ❖ Преценка на въвеждането на е-бизнес в туристическата промишленост
- ❖ Борба на всички нива със сексуалната експлоатация на деца от туристи.

Подобряване на разбирането за туризъм

Актуалната, подробна, приложима и сравнителна статистика относно туризма е съществена за вземането на ефективни решения. Събирането на статистически данни в сферата на туризма трябва да се подобри на европейско и на национално ниво (Евростат и туристически сателитни отчети).

Подобряване профила на туризма

Комисията желае да популяризира европейските туристически дестинации чрез портал, осигуряващ практическа информация за туристите, пътуващи в Европа (транспорт, места за посещение, дейности и къде могат да се извършват те, времето и т.н.), но също и да привлече вниманието върху въздействието, което културните и спортните събития, организирани от европейските градове и региони, могат да имат върху малките и средните предприятия.

Полезно е да знаете

Вие също можете да използвате услугите на уебпортала <http://www.visiteurope.com/>, за да планирате вашата почивка в страните от ЕС.

Ежегодният европейски туристически форум, който стартира през 2002 г., се провежда в различна държава членка всяка година в сътрудничество с комисията. Той акцентира върху комплексността на туризма като феномен, който засяга много области от икономическо и социално естество. Комисията насърчава диалога в рамките на форума. Фактът, че редица председателства на съвета са организирани министерски срещи и конференции, също спомогна за подобряване профила на европейския туризъм

4.7. Е-търговия

Директивата се основава на инструкциите в комюникето на Комисията относно електронната търговия [COM(97)157 final], което постави целта за създаване на законова рамка за електронна търговия в Европа до 2000 г. Предприемият подход по-конкретно цели избягването на прекалената регулация; основава се на свободния вътрешен пазар, взема предвид търговската действителност и осигурява ефикасна защита на целите в интерес на всички участващи. Директивата също взема предвид желанието да се премахнат различията между съдебните практики в държавите членки, така че да въведе ниво на сигурност, което ще насърчи увереност в потребителите и предприятията.

Обхват

Директивата покрива всички информационни обществени услуги: услуги между предприятия, услуги между предприятия и потребители, услуги, предоставяни безплатно на получатели и които се финансират например чрез приходи от реклама или спонсориране, и услуги, позволяващи онлайн електронни транзакции (интерактивни телепродажби на стоки и услуги и онлайн търговски центрове).

Тя покрива следните онлайн сектори и дейности: вестници, база данни, финансови услуги, професионални услуги (юристи, лекари, счетоводители, агенти на недвижими имоти), развлекателни услуги (видео под наем например), директен маркетинг и реклама и услуги за достъп до интернет.

Директивата се прилага единствено за доставчици на услуги със седалище в Европейския съюз (ЕС). За да не засегне обаче глобалната електронна търговия, директивата се стреми да избегне несъвместимости със законовите тенденции в други части на света.

Прилагане на националното законодателство в държавата членка, където е седалището на доставчика

Според член 3 доставчиците на информационни обществени услуги (например операторите на страници в интернет) са обект на законодателството в дър-

жавата членка, в която е седалището им (правилото на гържавата на произхода или „Клаузата за вътрешния пазар“). Директивата определя седалището на доставчика като мястото, в което доставчикът на услуги ефективно провежда икономическа дейност, като използва постоянно седалище за неопределен период. Това правило на гържавата на произхода е крайъгълният камък в директивата, тъй като то създава сигурността и юридическата яснота, нужни, за да се позволи на доставчиците на услуги да предлагат услугите си на цялата територия на Европейския съюз.

Без предварителна оторизация

Директивата изисква гържавата членка да гарантира, че доставчиците на информационни обществени услуги не са подложени на предварителна оторизация, което също не се прилага за подобни услуги, предоставяни по други начини, преди стартирането и провеждането на техните дейности. Затова ще се противоречи на директивата, ако откриването на уебсайт се поглаго на процедура за оторизация. Даген сайт обаче може да е обект на подобна процедура, ако въпросната дейност е регулирана (онлайн банкиране и финансови услуги например).

Прозрачност

Държавите членки трябва да отбележат в законодателството си, че доставчиците на информационни обществ-

вени услуги трябва да предоставят следната основна информация за своите дейности, която да е леснодостъпна директно и постоянно за техните клиенти и компетентни власти: име, адрес, имейл адрес, регистрационен номер в търговски регистър, професионална титла и професионален орган или подобна институция, в която са регистрирани, ДДС номер.

Рекламни съобщения и спам

Рекламните съобщения трябва да се разпознават ясно и недвусмислено като такива (член 6), така че да засилват доверието на потребителите и да гарантират почтените търговски практики. Рекламните съобщения по електронна поща трябва ясно да се разпознават като такива веднага щом се получат. Държавите членки трябва също да вземат мерки и да гарантират, че доставчиците на услуги, ангажиращи се да пращат непоксани рекламни съобщения по електронна поща, се консултират редовно и уважават opt-out регистрите за филтриране, в които физическите лица, нежелаещи да получават подобни рекламни съобщения, могат да се регистрират сами. Директивата обаче не забранява гържавите членки да избират система opt-in, т.е. система, при която потребителите изрично да посочват, че искат да получават такива съобщения.

Договори, сключени по електронен път

Директивата изисква държавите членки да отменят всякакви забрани или ограничения върху използването на договори, сключени по електронен път. Тя също въвежда юридическа яснота, като изисква обмен на определена информация във връзка с подписването на подобни договори. Тези клаузи допълват директивата от 1999 г. относно електронния подпис.

Отговорност на посредниците - доставчици на услуги

За да се премахне юридическата неяснота, която понастоящем съществува в тази сфера, директивата освобождава посредниците - доставчици на услуги, от отговорност, където те са изграли пасивна роля в препращането на информация от трета страна. Тя също ограничава отговорността на доставчици на други посреднически услуги като съхранението на информация. С други думи, доставчиците на посреднически услуги и услуги за достъп не носят отговорност за препратената информация, при условие че не са инициатори на излъчването и не избират получателя на излъчването или информацията, която то съдържа.

Директивата все пак уточнява, че държавите членки може да изискват от операторите на уебстраници да информират незабавно компетентните власти за предполагаеми незаконни дейности в

интернет. Също така държавите членки може да изискват от доставчиците на приемащи услуги да информират компетентните власти относно информация, водеща до идентифицирането на собствениците на представените страници.

Прилагане на директивата

Държавите членки и комисията ще насърчават съставянето на кодекс с инструкции на ниво общност от страна на търговски и професионални асоциации или организации, за да се гарантира правилното приложение на директивата. Въпреки това комисията ще се погрижи подобен кодекс да е съгласуван със закона в общността и да е прозрачен на ниво общност. Потребителските асоциации трябва да участват в начертаването и прилагането на подобен кодекс с инструкции (член 16).

В случай на спор между доставчика и получателя на информационната обществена услуга държавите членки трябва да се погрижат законодателството им да позволява ефективната употреба на извънсъдебни договорки, включително и чрез подходящи електронни средства. Те трябва да се погрижат органите, отговорни за извънсъдебните решения на спорове, да прилагат принципите на независимост и прозрачност, процедурите по оспорване и противопоставяне, процедурна ефикасност, легалност на решенията и свобода на страните и на

представянето (член 17).

Изключения

Директивата предполага три вида изключения:

- ❖ Определени дейности като дейностите на нотариуси или юридическа защита се изключват (Анекс 1)
- ❖ Член 3 (клаузата „страна на произход“) се прилага само до няколко конкретни

сфери (например авторски права или договорни задължения, отнасящи се до потребителски договори)

- ❖ Държавите членки може да вземат мерки, за да ограничат свободата да се предоставят услуги от друга държава членка (изключение в зависимост от конкретния случай) по специални причини (например за защита на непълнолетните, здравето или потребителите).

5. ЛИБЕРАЛИЗАЦИЯ

Решенията на комисията относно либерализацията се основават на член 86 от договора за ЕО (предишен член 90) и се отнасят до въпросите, свързани със законовомото уреждане на конкуренцията.

Член 86 от договора за ЕО (предишен член 90)

1. В случай на публични предприятия и на предприятия, за които страните членки са разрешили специални или изключителни права, страните членки се задължават да не приемат и да не поддържат в сила никакви мерки, които противоречат на правилата в настоящия договор, и особено на правилата в член 12 и членове 81-89.
2. Предприятията, на които е поверено оказването на услуги от общ икономически интерес или които имат характера на печеливш монопол, подлежат на правилата в настоящия договор и особено на правилата за конкуренция, доколкото тяхното прилагане не възпрепятства де юре или де факто изпълнението на конкретните задачи, които са им възложени. Развитието на търговията не бива да се възпрепятства в степен, която да вреди на интересите на общността.
3. Комисията осигурява спазването на клаузите на настоящия член и при необходимост отправя подходящи

директиви и решения към страните членки.

Полезно е да знаете

Списък на законодателството в областта на либерализацията, както и съдебна практика на Съда на ЕС можете да намерите на интернет адрес: Приложимо законодателство:

<http://ec.europa.eu/comm/competition/liberalization/legislation/#general#general>

5.1. Енергетика

Наскоро приетото законодателство на ЕС означава, че най-късно от юли 2007 г. всички потребители ще имат правото свободно да си купуват газ или електроенергия, от които доставчик пожелаят.

В същото време Европейският съюз полага усилия да осигури подобряването на инфраструктурата, тоест на електро- и газопреносните мрежи, за да се пренася енергията по възможно най-ефективния начин дотам, където е необходима. Инфраструктурата и фирмите доставчици са отделени, като всички ще използват едни и същи тръби и далекопроводи - така че вие няма да забелязвате никаква разлика.

Във всяка страна - членка на ЕС, са създадени регулатори, които следят за това

гоставчиците и компаниите, осигуряващи мрежата, да работят коректно и да предоставят обещаните услуги на клиентите. Европейската комисия наблюдава внимателно пазара, за да открива препятствията и недостатъците.

5.2. Информационно общество – телекомуникации, комуникационни услуги

Създаване на условия за развитие на отворен и конкурентен вътрешен пазар на комуникационни услуги

Европейският съюз определи политиката си в сектор телекомуникации в резултат на бързото технологическо развитие и на повратното решение на Европейския съд (валидно също и за пощенските услуги), което потвърди, че секторът ще бъде погложен на правилата за конкуренцията от договора за ЕО. Политиката за либерализиране беше приета вследствие на широкия дебат по Зелената книга, публикувана през 1987 г.

Отварянето на пазара на телекомуникациите в целия Европейския съюз започна през 1988 г. и с някои преходни изключения, които вече приключиха, беше напълно отворен за конкуренция през 1998 г. Крайната цел беше да се поощри конкуренцията на единния пазар на Европейската общност и да се стимулират инвестициите в обстановка на бързо развиващи се технологии. Телекомуникационният сектор сега е област на висок

растеж в европейската икономика и важен стимулатор за икономиката като цяло.

Ангажирани, поети в процеса на преговорите в областта на далекосъобщенията:

5.2.1. Либерализация на пазара. Оттегляне на монополните права

- ❖ Хармонизиране на разпределението на ограничените ресурси - честотен спектър, номерационен обхват
- ❖ Поетапно освобождаване на честотен ресурс с цел хармонизиране предоставянето на далекосъобщителни услуги, ползващи честотен спектър
- ❖ Осигуряване възможност за избор на оператор за междуселищни и международни разговори - за всяко повиждане (до края на 2003 г.) и на абонаментна основа (до края на 2004 г.)
- ❖ Осигуряване на възможност за преносимост на номерата от 1.01.2009 г.

5.2.2. Насърчаване на конкуренцията

Законът за далекосъобщенията въвежда дефиниция на понятието оператор със значително въздействие на пазара, процедура за определяне на такива оператори и изискванията към тях:

- ❖ въвеждане на разделно счетоводство по услуги и компоненти на услуги
- ❖ предоставяне на достъп, взаимно свързване и линии под наем - публикуване на типово предложение за взаимно свързване, разходоориентирано ценообразуване
- ❖ предоставяне на възможност за избор на оператор за осъществяване на междуселищен и международен пренос - за всяко повикване и на абонаментна основа
- ❖ предоставяне на необвързан достъп до абонатните линии - публикуване на типово предложение, задължение за разходоориентирано ценообразуване
- ❖ облекчаване на лицензионните режими, осигуряване на предвидимост и прозрачност на процедурите по лицензиране, равнопоставено третиране на пазарните субекти.

5.2.3. Хармонизиране на изискванията за универсалната услуга

- ❖ осигуряване предоставянето на пълния обхват на универсалната услуга на цялата територия на страната
- ❖ определяне на „достъпност на цената“
- ❖ въвеждане на механизъм за компенсиране на загубите от предоставяне на услугата в икономически неизгодни региони.

5.2.4. Защита на личните данни

- ❖ хармонизация с изискванията на Директива 97/66 за защита на личните данни в областта на далекосъобщенията
- ❖ въвеждане на изисквания за събиране, съхраняване и обработка на лични данни и данни, необходими за предоставяне на далекосъобщителни услуги, включително и за целите на разплащанията
- ❖ определяне и защита на правата на потребителите относно получаването на нежелани и обезпокоителни повиквания
- ❖ изисквания към телефонните указатели в писмена или електронна форма
- ❖ изисквания по отношение на защитата на личните данни при телефонните справки.

5.2.5. Въвеждане на преносимост на номерата в рамките на говорения преходен период

На основание на инвестиционната програма на БТК България е поела ангажимент да постигне около 80% цифровизация на фиксираната мрежа до края на 2008 г., в резултат на което от 1.01.2009 г. е предвидено да се предлага услугата преносимост на номерата.

5.3. Пощи

Пощите са жизненоважен отрасъл както за търговските ползватели, така и за потребителите. Те се считат за услуга с общоикономическо значение (УОЗ). Пазарите на пощенски услуги са динамични и се развиват бързо едновременно с постоянно разрастващите се пазари на комуникациите, рекламата и електронната търговия.

В ЕС в пощите се обработват общо 135 милиарда поръчки годишно, което съответства на оборот от близо 88 милиарда евро, или около 1% от брутният вътрешен продукт (БВП) на общността. Около две трети от този оборот идва от обработката на писма. Останалата третина се пада на колетите и експресните услуги, където вече има и конкуренция (т.е. пазарът е напълно отворен за

конкурентни оператори).

Целта на комисията е да постигне единен пазар на пощенските услуги и да осигури висококачествена универсална услуга, като постепенно и контролирано отвори отрасъла за конкуренция на базата на регулаторната рамка на Директивата за пощите (Директива 97/67/ЕО и изменящата я Директива 2002/39/ЕО). Повишаването на качеството на услугите, особено по отношение на успешно-то и навременното доставяне, и удобният достъп са най-важните страни в тази политика.

Освен това комисията следи и осигурява точното изпълнение на регулаторната рамка и, когато е подходящо, предлага изменения в нея, за да се постигнат дългосрочните цели в пощенската политика на общността.

5.4. Въздушен транспорт

Гражданското въздухоплаване има много важен принос за европейската икономика - над 130 авиокомпани, мрежа от над 750 летища и около 60 гоставчици на услуги. В сектора са заети около 3 милиона работници, а дялът на дейността от БВП на Европа е почти 1.5%. Тези внушителни числа са най-вече резултат от либерализацията на въздушния транспорт, състояла се през 90-е години на XX век, и създаването на вътрешния пазар без граници - един истински успех за Европа.

Ползата от единния пазар за потребителите е неимоверна - цените спаднаха драстично, особено по най-популярните маршрути. Но най-забележителен е напредъкът по отношение на избора на маршрути.

Действително над 10 години след създаването на вътрешния пазар през 2005 г. в разширения Европейски съюз със самолет са пътували почти 700 милиона пътници. Между 1992 и 2003 г. броят на вътрешните полети за общността нараства с над 40%. Броят на компаниите скача с 25%. Между 1990 и 2002 г. производителността на основните превозвачи в общността нараства с 87%. Нискотарифните превозвачи осигуряват над 20% от възможностите за превоз на пътници в рамките на съюза, като предлагат нови маршрути на по-ниски цени.

Въздушният транспорт се е демократизирал - леснодостъпен е за всички граждани, при това обслужва повече дестинации и региони.

Дотук добре

Близо десет години след влизането в сила на либерализацията в отрасъла въздушен транспорт резултатите са неоспорими. Още в края на 90-те години на XX век от доклада на комисията от 20.05.1999 г. „Европейската въздухоплавателна индустрия - от единния пазар към световните предизвикателства“, изготвен след задълбочен анализ на пазара, проличава, че отрасълът се развива бързо, динамично и в условията на конкуренция.

Положението се запазва и до днес:

- ❖ Броят на редовните авиолинии в европейската икономическа зона е нараснал от 77 през 1992 г. на 139 през 2000 г.
- ❖ Нарастването на броя на авиолиниите е ясен показател за динамичния характер на отрасъла, особено след като няколко от тях междувременно бяха изкупени или прекратиха дейността си. В резултат се появиха и се развиха бързо нов тип авиолинии за Европа - така наречените нискотарифни компании, или превозвачи без екстри - които срещу по-обикновено обслужване и/или употребата на вто-

ростепенни летища предлагат много конкурентни цени.

- ❖ Положението с конкуренцията в сектора направи възможно цените да са много по-благоприятни за потребителите. Вече има много повече стойностни, промоционални тарифи. По отношение обаче на така наречените гъвкави билети (при които пътникът може да променя датата или часа на заминаването си), независимо дали в първа или втора класа, тенденцията е разочароваща. Забелязваният още през 1999 г. растеж в средните цени се запазва.

Европейската политика промени дълбоко отрасъла въздушен транспорт, като създаде условия за конкуренция и осигури както качество на услугите, така и най-високо ниво на безопасност. Най-много от тази политика спечелиха потреби-

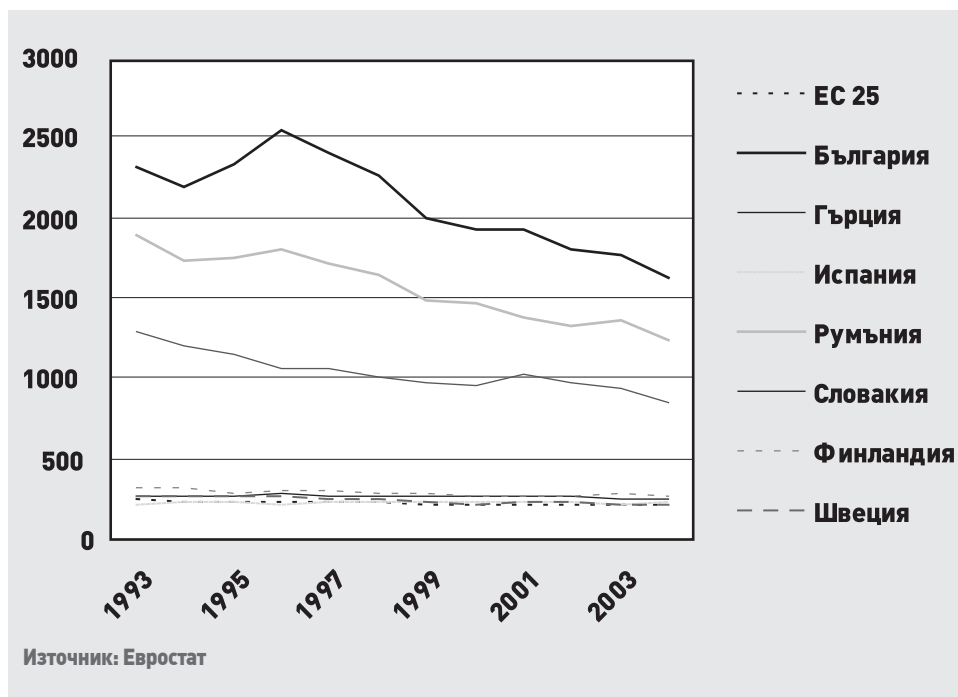
телите, защото в резултат от нея се увеличиха маршрутите, обогати се изборът и се повиши като цяло качеството на услугите.

Това е оригиналният европейски път на либерализацията - отваряне на пазарите, освобождаване на отрасловия потенциал и разработване на модел на регламентирана конкуренция. За да се подсили този успех, ще е нужно политиката да се доразвие. Въпросът следва да се обсъди с всички заинтересувани страни, за да се утвърди отвореният, новаторски, безопасен и устойчив пазар, който би могъл да послужи за модел и на нашите партньори.

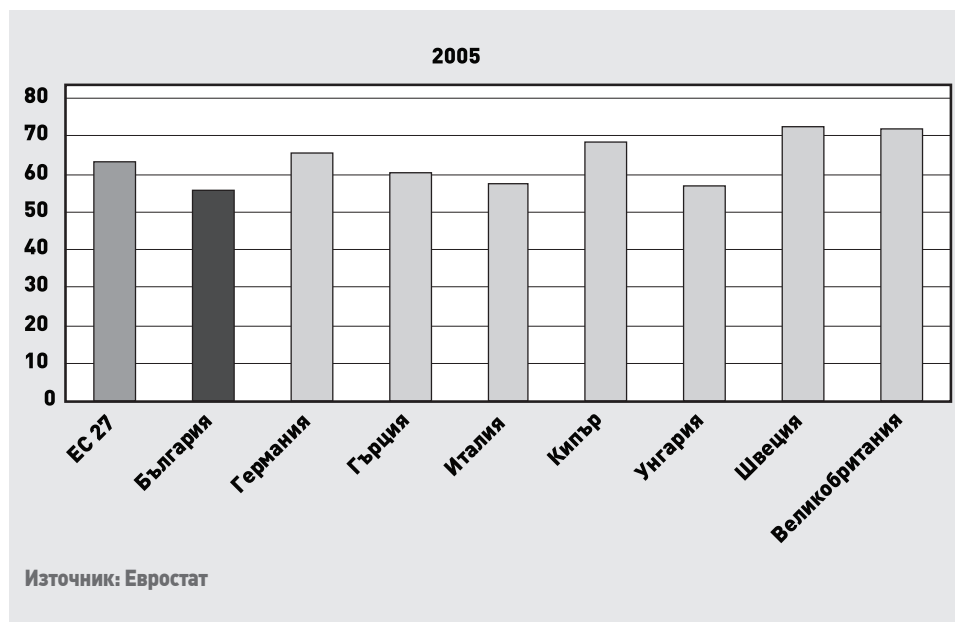
Списък на авиокомпаниите, на които е забранено да оперират във въздушното пространство на ЕС:
http://ec.europa.eu/transport/air_portal/safety/black_list_en.htm

СТАТИСТИКА

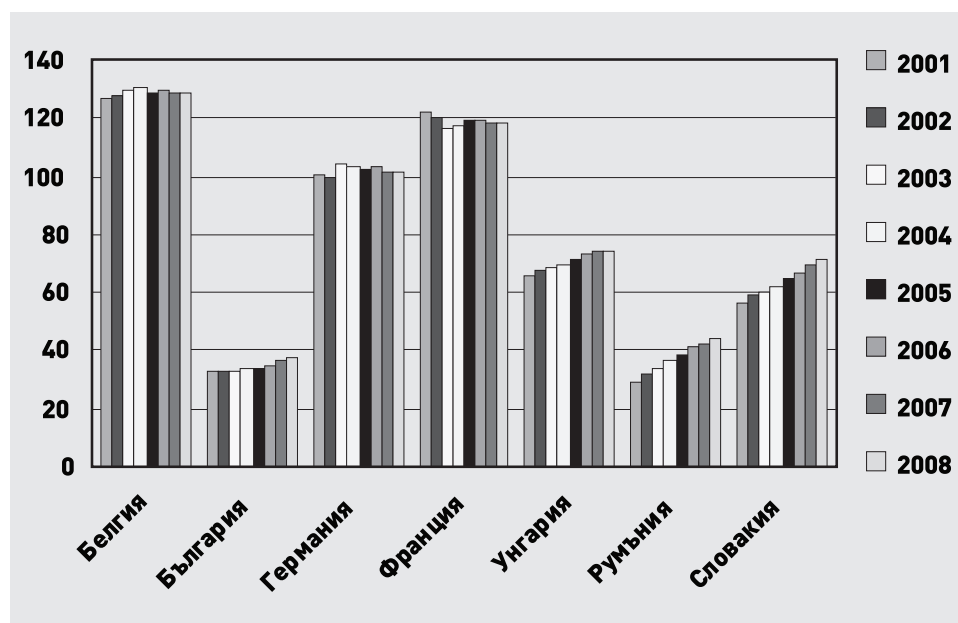
Енергийна интензивност на производството (кз петролен еквивалент за 1000 евро продукция)

Заетост (дял на заетите от населението в трудоспособна възраст 15-64 г.)

Продуктивност на работната сила, сравнена със средната за ЕС 25 (ЕС 25=100)

БТК ВРЪЗКА ВСЕКИ ДЕН И ПО ВСЯКО ВРЕМЕ С ШЕСТ ЕВРОПЕЙСКИ ГРАДА

18* см./мин.

Културно и търговско средище

*Цена за разговор с ДДС. За абонати на Стандартен план на БТК до фиксирани мрежи.

BTk

ГОВОРИ БЕЗ ГРАНИЦИ

BTk За тебе е

www.btc.bg